

УДК 378.011.3-051796.82

А. С. Пашута, Луганський національний університет імені Тараса Шевченка

**РОЗРОБКА ШЛЯХІВ ОПТИМІЗАЦІЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ
МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ДО
ВИКЛАДАННЯ КУРСУ ЗА ВИБОРОМ „АРМСПОРТ” В
ЗАГАЛЬНООСВІТНІЙ ШКОЛІ**

Пашута А. С.

Розробка шляхів оптимізації професійної підготовки майбутнього вчителя фізичної культури до викладання курсу за вибором „армспорт” в загальноосвітній школі

У статті розглядаються шляхи підготовки майбутнього вчителя фізичного виховання до викладання курсу за вибором «Армспорт» у загальноосвітній школі.

Ключові слова: шляхи, підготовка майбутнього вчителя, фізична культура, армспорт, курс за вибором, профільне навчання, базовий загальноосвітній предмет.

Пашута А. С.

Разработка путей оптимизации профессиональной подготовки будущего учителя физической культуры к преподаванию курса по выбору „армспорт” в общеобразовательной школе

В статье рассматриваются пути подготовки будущего учителя физической культуры к преподаванию курса по выбору «Армспорт» в общеобразовательной школе.

Ключевые слова: пути, подготовка будущего учителя, физическая культура, армспорт, курс по выбору, профильное обучение, базовый общеобразовательный предмет.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. У наш час у багатьох державах світу динамічно розвивається такий вид спорту, як армспорт (армрестлінг), який активно визиває інтерес до себе та залучає до своєї потужної і бурхливої „течії”, не тільки хлопців та чоловіків, але й жінок

і дівчат, тобто юнаків та дорослих. Але дослідником Ю. Драгнєвим уперше було підкреслено, що проблемі профілізації армспорту в загальноосвітній школі в нашій державі не приділяє ніхто уваги, та було зазначено, що це пов'язано з тим, що армспорт є достатньо молодим видом спортивних змагань, і, в основному, його розвиток відбувається стихійно, або у ВНЗ із студентської молоддю [1].

У Цільовій комплексній програмі „Фізичне виховання – здоров'я нації” зазначено, що основними завданням є сприяння духовному і фізичному розвитку молоді [2]. Це також зазначено у законі України „Про фізичну культуру і спорт”, у якому основними завданнями фізичної культури і спорту є постійне підвищення рівня здоров'я, фізичного та духовного населення тощо [3]. На що й націлена популяризація армспорту, та впровадження його в загальноосвітні заклади, як високоефективний засіб підвищення рівня здоров'я учнівської молоді України.

Означена проблема характеризується низкою суперечностей між:

- масовим залученням учнівської молоді до занять армспортом та відсутності профільної підготовки старшокласників в загальноосвітній школі з армспорту;
- наявністю різноманітних методик занять армспортом та відсутністю затвердженої МОН України програми курсу за вибором „Армспорт” для загальноосвітньої школи в умовах профільного навчання;
- спортивним попитом щодо розвитку армспорту в Україні та відсутністю перепідготовки вчителів фізичної культури під час проходження курсів підвищення кваліфікації, які б навчали старшокласників армспорту.

Зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Стаття виконана в руслі комплексної теми кафедри теорії і методики фізичного виховання Інституту фізичного виховання і спорту Луганського національного університету імені Тараса Шевченка „Теорія і методика профільного навчання старшокласників за спортивним напрямком в умовах безперервної освіти”.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми, котрим присвячується означена стаття. У статті розглядаються шляхи підготовки майбутнього вчителя фізичного виховання до викладання курсу за вибором армспорт у загальноосвітній школі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми і на які спирається автор. У сучасній науці проблемами навчально-тренувального процесу з армспорту займаються такі вчені як: М. Галашко, Ю. Драгнєв, П. Живора, В. Петренко, А. Рахматов, М. Кочина [1; 4; 5; 6; 7].

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Мета даної статті полягає в тому, щоб розробити шляхи підготовки майбутнього вчителя фізичного виховання до викладання курсу за вибором армспорт у загальноосвітній школі.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Гіпотеза дослідження ґрунтується на припущенні, що, по-перше, підготовка майбутніх вчителів фізичної культури до викладання курсу за вибором „Армспорт” у загальній школі буде відбуватися найбільш ефективно **розробкою шляхів** оптимізації професійної підготовки майбутніх вчителів фізичної культури через: а) уведенням варіативного модулю „Армспорт” в загальноосвітній школі на базі 5–9-х класів; б) викладанням курсу за вибором „Армспорт” на курсах підвищення кваліфікації вчителів фізичної культури; в) впровадженні програми курсу за вибором „Армспорт” в навчальний процес.

Уведення варіативного модулю „Армспорт” в загальноосвітній школі. Перш ніж описувати уведення варіативного модулю „Армспорт” в загальноосвітній школі, слід підкреслити, що цей вид спортивних змагань ні в чому не поступається перед іншими видами, зазначеними в Концепції профільного навчання [8] серед напрямків, одним з яких є спортивний, - навчальними профілями таких як: легка атлетика, гімнастика, плавання, спортивні ігри, туризм та інші, що підтверджується викликаним інтересом та

попитом до безпосередньо цього виду спорту, завдяки безперешкодній доступності та яскравій видовищності самих змагань, про що свідчать попередні результати дослідження з цього питання науковця Ю. Драгнева [1].

Отже, всю нашу увагу було зосереджено на проблемі профілізації армспорту в загальноосвітній школі в нашій країні, на його чітке становлення і систематичний розвиток. І, спираючись на загальні положення самої Концепції профільного навчання, в яких наголошується, що розвиток європейського освітнього простору об'єктивно вимагає від української школи адекватної реакції на процеси реформування загальної середньої школи, тому тенденцією розвитку старшої профільної школи є її орієнтація на широку диференціацію, варіативність, багатопрофільність [8], – ми позначаємо і пропонуємо базовим загальноосвітнім предметом фізичну культуру, в рамках якої буде виступати профільним загальноосвітнім предметом армспорт, у якому особистісно орієнтовний підхід, диференціація та індивідуалізація навчання буде методологічною основою.

Але треба відмітити, що спочатку реалізація цього кропіткого процесу, зазначеного вище, зможе відбутися за допомогою, як раз таки, *уведення варіативного модулю „Армспорт” в загальноосвітній школі на базі 5–9-х класів*, за допомогою чого учні зможуть мати загальну уяву про цей вид спортивних змагань, будуть мати змогу ознайомитись зі змістом навчального матеріалу (теоретичні відомості, техніко-тактична підготовка), державними вимогами до рівня загальноосвітньої підготовки учнів (спрямовані на якісне засвоєння знань, умінь та навичок поданого матеріалу з армспорту), орієнтованими навчальними нормативами та переліком обладнання для занять армспортом. І таким чином мати перспективу на майбутній розвиток, тобто учні 10–12 класів мали б змогу з переліку профільних загальноосвітніх предметів свідомо обирати курс за вибором „Армспорт”.

Треба також зазначити, що для обґрунтованого впровадження профільного загальноосвітнього предмету „Армспорт” у рамках базового загальноосвітнього предмету „Фізична культура” була спеціально

підготовлена і надрукована у збірнику курсів за вибором навчальна програма курсу за вибором „Армспорт”, розроблена на підставі концепції профільного навчання в старшій загальноосвітній школі, Закону України „Про загальну середню освіту”, постанови Кабінету Міністрів України від 16.11.2000 р. № 1717 „Про перехід загальноосвітніх навчальних закладів на новий зміст, структуру і 12-річний термін навчання”. Вона ґрунтується на основних положеннях Концепції загальної середньої освіти (12-річна школа) і спрямована на реалізацію Національної доктрини розвитку освіти, затвердженої Указом Президента України від 17.04.2002 р. № 347/2002. І оголосити, що **метою** навчальної програми курсу за вибором „Армспорт” є формування цілісної системи теоретичних і методичних знань, практичних умінь і навичок проведення СРВ, надавати допомогу вчителю фізичної культури в організації навчально-тренувального процесу з армспорту [9].

Викладання курсу за вибором „Армспорт” на курсах підвищення кваліфікації вчителів фізичної культури. Далі, припустимо, що прийнято, на державному рівні, уведення варіативного модулю „Армспорт” у 5–9-х класах в загальноосвітній школі і учні, здобувши загальну уяву о поданом виді спорту і спробувавши себе у ньому мають неабиякий інтерес до цього виду спортивних змагань, і, навіть у 10-12 класах мають бажання свідомо обирати з переліку профільних загальноосвітніх предметів курс за вибором саме „Армспорт” і систематично займатися ним.

Але виникає питання, – хто буде займатися безпосередньо викладанням курсу за вибором „Армспорт” у загальноосвітній школі? – бо цей вид спортивних змагань є досить молодим видом і питання його розвитку тільки з нещодавно ставиться на розглядання, щодо введення його в навчальний процес загальноосвітніх шкіл як профільний предмет. Таким чином виникає гостра ситуація із кадровим забезпеченням.

Отже нижче мова піде о викладачах фізичної культури не компетентних з питань підготовки до викладання і самого викладання курсу за вибором „Армспорт” у загальноосвітній школі, а саме о підвищенні їх

рівня компетенції з поставленої проблеми, безпосередньо *на курсах підвищення кваліфікації вчителів фізичної культури*.

Виходячи з даних попередніх досліджень з учителями, які є слухачами курсів підвищення кваліфікації, більшість з них проявили інтерес до підготовки викладання курсу за вибором «Армспорт» у загальноосвітній школі в умовах профільного навчання та зацікавленість і бажання викладати армспорт у рамках базового предмету „Фізична культура”, але й наряду з цим виявилось, що це не можливо без спеціальної бази теоретичних знань і практичних умінь з даного виду спорту.

Підвищення кваліфікації – це професійне навчання, що дає змогу розширювати і поглиблювати раніше здобуті знання, уміння і навички на рівні достатньому для кваліфікованої роботи. Організація курсів підвищення кваліфікації складається з таких етапів: визначення мети та очікуваних результатів; первинна оцінка (аудит) претендентів на навчання; формування змісту (коригування) програми; навчання; атестація слухачів; моніторинг результатів навчання [10].

Саме *викладання курсу за вибором „Армспорт” на курсах підвищення кваліфікації вчителів фізичної культури* надасть змоги викладачам загальноосвітніх навчальних закладів детально оволодіти перш поняттям та суттю варіативного модулю з армспорту, пропонуємого для учнів 5-9х класів загальноосвітніх шкіл та його складовими, далі ознайомитись з початковими азами наданого виду спорту та методикою викладання самого курсу за вибором „Армспорт” в загальноосвітній школі; з основними завданнями курсу (*оволодіння теоретичним і практичним програмним матеріалом і розвиток умінь його вибору для організації та проведення як ЗРВ так і СРВ; підвищення рівня розвитку основних рухових якостей і здібностей учнів; формування методичних умінь і навичок*); з основними розділами програми курсу за вибором (*1. Теоретична підготовка. 2. Технічна підготовка. 3. Фізична підготовка. 4. Методична підготовка. 5. Визначення загальної суми балів учнів. 6. Умови виконання нормативів. 7. Матеріально-технічне*

забезпечення навчальної програми. 8. Умови реалізації навчальної програми) і додасть підстави якісно увібравши в себе суть цього клопіткого тренувально-педагогічного процесу, оволодів спеціальними теоритичними й практичними знаннями, вміннями та навичками повернутись сумлінно підготовленими до викладання курсу за вибором „Армспорт” в загальноосвітні школи.

Впровадження програми курсу за вибором „Армспорт” в навчальний процес. Отже, залишається оголосити умови впровадження програми курсу за вибором „Армспорт” в навчальний процес та зазначити що вирішальною умовою реалізації навчальної програми курсу за вибором „Армспорт” є комплексне розв’язання питань, пов’язаних з фінансовим, кадровим, навчально-методичним, нормативно-правовим і організаційним забезпеченням. Нові тенденції шкільної освіти зумовлюють необхідність подальшої модернізації вищої педагогічної освіти і системи підвищення кваліфікації учителів фізичної культури в загальноосвітніх закладах. З цією метою необхідно:

1. У вищих навчальних закладах передбачити перепідготовку учителів фізичної культури з урахуванням потреб профільної школи та внести відповідні зміни у державний стандарт вищої педагогічної освіти для спеціалістів та магістрів; планувати необхідну спеціалізацію студентів і з профільного навчання старшокласників з курсу за вибором „Армспорт”.

2. Для забезпечення необхідного рівня професійної компетентності вчителів фізичної культури запровадити підвищення кваліфікації з орієнтацією на організацію профільного навчання.

3. Розвиток профільного навчання за рахунок створення нормативно-правової бази, спрямованої на вирішення таких основних питань, як розробка механізмів фінансування профільних шкіл з урахуванням різних джерел бюджетного і позабюджетного фінансування; створення статуту загальноосвітнього навчального закладу з метою забезпечення профільного навчання на внутрішньошкільному і зовнішньошкільному рівнях.

4. Навчально-методичне забезпечення профільної школи – важлива умова реалізації навчальної програми курсу за вибором „Армспорт”. Відповідно до державних загальноосвітніх стандартів необхідно апробувати навчальну програму для базових, профільних і спеціальних курсів.

5. Навчальна програма курсу за вибором „Армспорт” запроваджується за умови врахування реальних можливостей ресурсного забезпечення профільного навчання у загальноосвітній школі.

Навчальна програма курсу за вибором „Армспорт” розроблена таким чином, щоб в ній реалізовувалися дидактичні принципи навчання: поступовості, систематичності, свідомості, активності, наочності, індивідуалізації тощо. Виходячи з цього у кожному наступному класі окремі теми повторюються з метою поглиблення розуміння. Пропонована навчальна програма побудована за модульним принципом і розрахована на забезпечення професійної підготовки учнів за модульно-рейтинговою технологією.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальшого їх розвитку. Розроблені шляхи, на нашу думку, забезпечують достатню основу для якісної підготовки майбутніх вчителів фізичної культури до викладання курсу за вибором „Армспорт” у загальноосвітній школі. Вони створюють передумови для якісного доповнення процесу підготовки майбутніх вчителів фізичного виховання з метою викладання курсу за вибором „Армспорт” у загальноосвітній школі.

Література

1. Драгнєв Ю. В. „Загальноосвітній предмет „Армспорт” в умовах профільного навчання у рамках базового загальноосвітнього предмету „Фізична культура””. – Режим доступу до статті : http://209.85.135.132/search?q=cache:8JNPgnPVW1wJ:www.nbu.gov.ua/Portal/soc_gum/ppmb/texts/2009_10/09

2. Цільова комплексна програма „Фізичне виховання – здоров'я нації”. – Режим доступу до програми : <http://www.lawua.info/bdata3/ukr3328/index.htm>
3. Закон України „Про фізичну культуру і спорт” – Режим доступу до Закону: <http://www.zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main>
4. Галашко М. І. Армспорт : метод. посіб. / М. І. Галашко. – Х., 2000. – 64 с.
5. Живора П. В., Рахматов А. И. Армспорт : техніка, тактика, методика обучения : Учеб. пособие для студ. высш. пед. учебн. заведений. – М: издательский центр «Академия» , 2001. – 112 с.
6. Кочина М. Л. Физиолгический подход к организации тренировачного процесса в армспорте / М. Л. Кочина, А. И. Галашко // Вісн. ХДАДМ. – Вип. 6. – Х., 2002. – С. 338-341.
7. Петренко В. А. Железные руки : учеб-метод. пособие по основам армспорта / В. А. Петренко. – Харьков : Поиск, 2000. – 84 с.
8. Концепція профільного навчання в старшій школі – Режим доступу до концепції : <http://www.children.edu-ua.net/storage/950.doc>
9. Навчальна програма курсу за вибором „Армспорт” в умовах профільного навчання: збірн. курсів за вибором у процесі профільного навчання за спортивним напрямком / Укладачі Ротерс Т.Т., Ливацкий О.В., Драгнєв Ю.В. – Луганськ, 2008. – С. 19 – 137.
10. „Курси підвищення кваліфікації”. – Режим доступу до статті : <http://ipn.nau.edu.ua/content/view/26/72/lang,ua/>

Pashuta A.S.

Development of the optimization ways of professional training of a future physical culture teacher for teaching the course on the choice of “Armsport” at general school.

In the article the ways of preparation of future teacher of physical culture are examined to teaching of course on the choice of «Armsport» at general school.

Key words: ways, preparation of future teacher, physical culture, armsport, course on a choice, type teaching, base general object.

Відомості про автора

Пашута Андрій Сергійович – магістрант кафедри теорії і методики фізичного виховання Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. Наукові інтереси зосереджено навколо проблематики підготовки майбутніх вчителів фізичної культури до викладання курсу за вибором «Армспорт» у загальноосвітній школі.